

GENESIS

21-22

De geboorte van Izak, het wegsturen van
Ismaël en Abrahams zwaarste
geloofsbeproeving

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/genesis/21-22

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Izaaks geboorte en Sara's verjonging	3 min	4
2	Van ongeloof naar vreugdevol lachen	2 min	6
3	Ismaël bespot de erfgenaam Izak	3 min	7
4	Hagar en Sara als twee verbonden	3 min	9
5	Het hemelse Jeruzalem en de heidenen	2 min	10
6	Vervolging en erfenis onder de verbonden	3 min	11
7	Abraham stuurt Hagar en Ismaël weg	2 min	13
8	God redt Hagar en Ismaël in de woestijn	3 min	14
9	Abrahams verbond met Abimelech	3 min	16
10	De kostbare put en de eeuwige God	5 min	18
11	God stelt Abrahams geloof op de proef	4 min	20
12	Het bevel om Izak te offeren	2 min	22
13	Geloof in Gods macht over de dood	3 min	23
14	Hoe moeilijk geloof in opstanding is	3 min	25

15	God zal Zelf in het offerlam voorzien	3 min	26
16	Izak wordt gebonden en gespaard	3 min	29
17	God en de vraag naar mensenoffers	2 min	30
18	God duldt geen afgoden in het hart	2 min	31
19	Gods voorkennis en Abrahams beproeving	2 min	32
20	Jahweh Jireh en de hernieuwde belofte	3 min	33
21	De familie van Nahor en Milka	2 min	36
22	Vooruitblik op huwelijk en begraafplaats	2 min	37
	Om verder te lezen		37

1

Izaaks geboorte en Sara's verjonging

Genesis 21:

De HEERE nu zag om naar Sara zoals Hij gezegd had; de HEERE deed bij Sara zoals Hij gesproken had. Sara werd zwanger en baarde Abraham een zoon in zijn ouderdom, op de vastgestelde tijd die God hem genoemd had. Abraham gaf zijn zoon die hem geboren was, die Sara hem gebaard had, de naam Izak. En Abraham besneed zijn zoon Izak, toen die acht dagen oud was, zoals God hem geboden had. Abraham was honderd jaar oud, toen zijn zoon Izak hem geboren werd. Sara zei: God heeft mij doen lachen; ieder die het hoort, zal met mij mee lachen. Verder zei zij: Wie zou Abraham hebben durven zeggen: Sara heeft zonen de borst gegeven? Voorzeker, ik heb een zoon gebaard in zijn ouderdom.

GENESIS 21:1-7

Weet je nog, de vraag kwam aan de orde waarom Abimelech Sara aantrekkelijk zou vinden toen ze negentig was. Zelfs als je rekening houdt met het feit dat mensen in die tijd langer leefden, en dat zij 127 jaar oud werd, zou dat betekenen dat ze op haar

negentigste bijna vier vijfde van haar levensduur achter de rug had — misschien net iets minder — en beslist de middelbare leeftijd voorbij was. Maar let erop dat ze lachte en zei:

De HEERE nu zag om naar Sara zoals Hij gezegd had; de HEERE deed bij Sara zoals Hij gesproken had. Sara werd zwanger en baarde Abraham een zoon in zijn ouderdom, op de vastgestelde tijd die God hem genoemd had. Abraham gaf zijn zoon die hem geboren was, die Sara hem gebaard had, de naam Izak. En Abraham besneed zijn zoon Izak, toen die acht dagen oud was, zoals God hem geboden had. Abraham was honderd jaar oud, toen zijn zoon Izak hem geboren werd. Sara zei: God heeft mij doen lachen; ieder die het hoort, zal met mij mee lachen. Verder zei zij: Wie zou Abraham hebben durven zeggen: Sara heeft zonen de borst gegeven? Voorzeker, ik heb een zoon gebaard in zijn ouderdom.

GENESIS 21:1-7

Het feit dat ze op die leeftijd niet alleen een kind baarde, maar ook een baby zoogde, wijst erop dat haar lichaam in het algemeen verjongd werd. Dat kan niet alleen haar voortplantingsorganen en borsten hebben omvat, maar ook haar huid en haar. Wie weet? Misschien zag ze er een stuk jonger uit nadat God haar vermogen om kinderen te krijgen en te zogen had hersteld.

2

Van ongeloof naar vreugdevol lachen

Hoe dan ook, ze noemden hem Gelach. Isaak betekent gelach, omdat zowel Abraham als Sara hadden gelachen. Eigenlijk hadden ze blijkbaar allebei uit ongeloof gelachen. Maar God had hun daarna verzekerd dat Hij dit desondanks zou vervullen, ook al vonden zij het bespottelijk. Toen hadden ze Hem geloofd. In Hebreeën, hoofdstuk 11, vers 11, staat:

Door het geloof heeft ook Sara zelf kracht ontvangen om zwanger te worden en een kind te baren, ondanks haar hoge ouderdom, omdat zij Hem getrouw heeft geacht Die het beloofd had.

HEBREEËN 11:11

Trouwens, er zijn enkele vertalingen van Hebreeën 11:11 die daarvan een uitspraak over het geloof van Abraham maken, en niet over dat van Sara. Maar in onze Bijbel, en naar mijn overtuiging ook in het Grieks, gaat het om het geloof van Sara. Nadat ze eerst had gelachen en God haar had terechtgewezen, besloot ze God te geloven. En ze ontving kracht om zwanger te worden.

Dat lachen was voorbij. Niemand lachte nog uit ongeloof. Maar ze zei:

God heeft me op een nieuwe manier aan het lachen gemaakt,

omdat ze zich verheugde en de geboorte van een baby vierde. Negentig jaar lang had ze de schande gedragen die in die samenleving met een onvruchtbare vrouw gepaard ging, en nu niet meer. Ze had een zoon. Ze zei dat God haar gelukkig had gemaakt. Nu lachte ze van blijdschap; ze maakte het idee niet belachelijk. Ze hadden dus een nieuwe reden om hem Gelach te noemen.

3

Ismaël bespot de erfgenaam Izak

Het kind werd groot en werd van de borst genomen. Op de dag dat Izak van de borst af was, richtte Abraham een grote maaltijd aan. En Sara zag dat de zoon die Hagar, de Egyptische, Abraham gebaard had, aan het spotlachen was.

GENESIS 21:8-9

Toen Isaak werd geboren, moet Ismaël veertien zijn geweest. Nu wordt Isaak gespeend. In die cultuur gebeurde dat waarschijnlijk pas na minstens drie jaar, en misschien zelfs na vijf jaar. Soms speenden ze kinderen pas als ze vijf jaar oud waren. Als Isaak op driejarige leeftijd werd gespeend, zou dat voor die samenlevingen vroeg zijn geweest. Ismaël is dus minstens zeventien jaar oud. Ismaël is hier een jonge man, minstens zestien of zeventien jaar oud.

Dat moet je in gedachten houden wanneer we het volgende verhaal lezen. Anders krijg je door de manier waarop de gebeurtenissen in de woestijn verlopen de indruk dat hij maar een klein kind is, een kleine baby. Maar ik heb het gevoel dat hij nogal verwend was. Jarenlang was hij de enige zoon van een rijke sjeik, Abraham. Abraham was buitengewoon rijk en heeft Ismaël, zijn zoon, ongetwijfeld vertroeteld. Ismaël was als een prins. Hij werd als een prins grootgebracht. Blijkbaar was hij erg teer, en we zullen zien dat hij zich aanvankelijk buiten niet erg goed wist te redden.

Maar hier is hij zeventien jaar oud en bespot hij de ceremonie, de ceremonie van het spenen. Het is mogelijk dat bij die ceremonie duidelijk werd gemaakt, en misschien zelfs werd aangekondigd, dat Isaak, die nu werd gespeend en een jongetje werd, de officiële erfgenaam van het bezit was.

Ismaël kon daar gemakkelijk verbitterd over zijn. Dertien jaar lang was Ismaël namelijk de erfgenaam van Abrahams enorme bezit geweest, voordat iemand wist dat Isaak zou komen. Hij was oud genoeg om te verwachten dat hij op een dag zelf een rijk man zou zijn en het bezit van zijn vader zou erven. Maar naar alle waarschijnlijkheid koesterde hij wrok tegen Isaak, omdat Isaak zich op zijn terrein had gedrongen en

feitelijk zijn plaats als erfgenaam had ingenomen. Daarom spotte hij. Voor een zeventienjarige gedroeg hij zich nogal onvolwassen, maar hij toonde daarmee zijn minachting voor Isaak. Sara zag dat gebeuren.

In vers 10 staat:

Toen zei zij tegen Abraham: Jaag deze slavin en haar zoon weg, want de zoon van deze slavin zal niet met mijn zoon, met Izak, erven.

GENESIS 21:10

Dit bedroefde Abraham zeer vanwege zijn zoon Ismaël. Hij wilde Ismaël niet wegsturen, maar God zei tegen hem:

Maar God zei tegen Abraham: Laat deze zaak met betrekking tot de jongen en uw slavin niet kwalijk zijn in uw ogen. Bij alles wat Sara u zegt, luister naar haar stem, want alleen het nageslacht van Izak zal uw nageslacht genoemd worden.

GENESIS 21:12

Hier zien we dat het niet altijd de vrouwen zijn die de verkeerde beslissing nemen. Eva heeft Adam misschien tot zonde verleid, en zelfs Sara heeft Abraham misschien tot een misstap verleid toen ze voorstelde dat hij bij Hagar zou ingaan. Maar in dit geval spreekt ze het Woord van God, en God bevestigt dat en zegt:

Luister naar Sara. Ze heeft hierin gelijk.

4

Hagar en Sara als twee verbonden

Paulus citeert de woorden van Sara in vers 10 zelfs alsof het de woorden van God zijn. Laat me je dit laten zien. Het staat in Galaten 4. Het citaat van dit vers staat in Galaten, hoofdstuk 4, vers 30, maar de context begint in vers 22, waar staat:

Want er staat geschreven dat Abraham twee zonen had, een van de slavin, en een van de vrije.

GALATEN 4:22

Dit verwijst uiteraard naar Ismaël en Izak. Ismaël werd geboren uit een slavin, Hagar, en het was gewoon iets van het vlees. Hij was niet het beloofde zaad. Abraham en Sara hadden zelf bedacht om dit te doen. Er kwam kennelijk geen wonder aan te pas. God vervulde Zijn belofte aan Abraham niet met de geboorte van dit kind. Maar de andere vrouw werd zwanger omdat God het had beloofd. Sara zou nooit zwanger hebben kunnen worden als God Zijn belofte niet had vervuld.

In vers 24 staat:

Deze dingen hebben een zinnebeeldige betekenis; want deze vrouwen zijn de twee verbonden: het ene, dat van de berg Sinaï, dat kinderen voortbrengt voor de slavernij, dat is Hagar.

GALATEN 4:24

In het Grieks staat er volgens mij:

zijn een allegorie.

En vervolgens:

want dit zijn de twee verbonden.

Dat wil zeggen dat de vrouwen Hagar en Sara op de twee verbonden lijken, het oude verbond en het nieuwe verbond. Beide brengen als het ware kinderen voort. Er zijn kinderen van het oude verbond en kinderen van het nieuwe verbond. Er staat:

Het ene komt van de berg Sinaï en brengt slavernij voort.

Dat is duidelijk het oude verbond dat bij de Sinaï met Mozes werd gesloten. Het is als Hagar. De mensen die onder dat verbond leven, zijn in slavernij, zoals de zoon van Hagar dat was, een zoon van een slavin.

Want deze Hagar is de berg Sinaï in Arabië, en komt overeen met het huidige Jeruzalem, dat met haar kinderen in slavernij is.

GALATEN 4:25

Wat hij zegt, is dat de Arabische Joden de berg Sinaï volgens wat ik heb gelezen in feite de berg Hagar noemen. Hij wijst erop dat er een verband bestaat dat rechtvaardigt dat hij Hagar ziet als een soort beeld van de berg Sinaï, waar het oude verbond werd gesloten. Maar hij zegt dat dit tegenwoordig overeenkomt met het aardse Jeruzalem. Jeruzalem staat onder dat verbond, dat Sinaïtische verbond. De inwoners van Jeruzalem, zei hij, zijn de kinderen van Jeruzalem. Ze worden geboren in slavernij onder de wet, onder het oude verbond.

5

Het hemelse Jeruzalem en de heidenen

Maar hij zegt dat het Jeruzalem dat boven is — en daarmee bedoelt hij de gemeente — vrij is en de moeder van ons allen is. De schrijver van Hebreeën identificeert het hemelse Jeruzalem in Hebreeën 12. Hij noemt het hemelse Jeruzalem:

tot een feestelijke vergadering en de gemeente van de eerstgeborenen, die in de hemelen opgeschreven zijn, en tot God, de Rechter over allen, en tot de geesten van de rechtvaardigen, die tot volmaaktheid zijn gekomen,

HEBREEËN 12:23

Dus de gemeente, het Jeruzalem dat boven is, is vrij en is de moeder van ons allen.

Want er staat geschreven. En hij citeert uit Jesaja 54:

Zing vrolijk, onvruchtbare, u die niet gebaard hebt, breek uit in gejuich en jubel het uit, u die geen weeën gekend hebt, want de kinderen van de eenzame zijn talrijker dan de kinderen van de getrouwde, zegt de HEERE.

JESAJA 54:1

In Jesaja betekent dit de heidenen, die nooit kinderen voor God hadden voortgebracht omdat ze nooit in een verbond met God waren geweest. Zij waren de onvruchtbaren. Zij waren kinderloos. Maar de heidense volken zouden meer kinderen voor God voortbrengen dan de getrouwde vrouw, en dat is Israël. Met andere woorden, er zullen meer mensen in het nieuwe verbond zijn die uit een heidense achtergrond komen dan uit Israël, uit de getrouwde vrouw, uit haar die een man heeft.

Wij nu, broeders, zijn kinderen van de belofte, net zoals Izak.

GALATEN 4:28

Hij spreekt tegen de christenen, van wie de meesten in Galatië heidenen waren. Wij zijn als Izak. Wij zijn kinderen van de belofte. Izak zou nooit een zoon van Abraham zijn geweest als God geen belofte had gedaan en die niet op bovennatuurlijke wijze was nagekomen. Wij heidenen zouden nooit kinderen van Abraham zijn geweest als God niet had beloofd dat Hij hem tot een vader van vele volken zou maken. Vervolgens kwam God die belofte op bovennatuurlijke wijze na door ons via Christus Zijn kinderen te laten worden. Dus net als Izak zijn wij de kinderen die bestaan vanwege Gods belofte.

6

Vervolging en erfenis onder de verbonden

Maar zoals destijds hij die naar het vlees geboren was, hem vervolgde die naar de Geest geboren was, zo is het ook nu.

GALATEN 4:29

Dat is Ismaël.

Dat is Izak. Hij heeft het over het hoofdstuk dat we behandelen, Genesis 21, waar Ismaël Izak bespote. Zoals Paulus het verwoordt, vervolgde hij Izak. Degene die naar het vlees geboren was, vervolgde degene die naar de Geest geboren was.

Wat Paulus zegt, is dat de Joden die onder het oude verbond staan de christenen onder het nieuwe verbond vervolgen, net zoals Ismaël Izak vervolgde. Paulus wist heel goed dat de Joden degenen onder het nieuwe verbond vervolgden, want Paulus werd voortdurend door Joden achtervolgd. En voordat hij christen werd, was hij zelf een van de Joden geweest die hen achtervolgden. Hij had van de Joodse rechtbank toestemming gekregen om hen te achtervolgen en te vervolgen. Dat had hij heel graag gedaan. Maar toen hij vervolgens tot bekering kwam, gaven ze mensen toestemming om hem te achtervolgen. Hij zei: „Deze Joden onder het oude verbond vervolgen degenen onder ons die onder het nieuwe verbond staan, zoals Ismaël Izak vervolgde.”

Wat zegt de Schrift echter? Jaag de slavin en haar zoon weg, want de zoon van de slavin zal beslist niet erven met de zoon van de vrije.

GALATEN 4:30

Dat zegt Paulus in vers 30. Nu citeert hij de woorden van Sara:

Toen zei zij tegen Abraham: Jaag deze slavin en haar zoon weg, want de zoon van deze slavin zal niet met mijn zoon, met Izak, erven.

GENESIS 21:10

Het is een parafrase, maar het is beslist een parafrase van Genesis 21:10, en Paulus citeert die alsof het een woord van God is.

Daarom, broeders, wij zijn geen kinderen van de slavin, maar van de vrije.

GALATEN 4:31

Let erop dat hij heeft gezegd dat de kinderen van de slavin de Joden onder het oude verbond zijn. De kinderen van de vrije vrouw zijn Joden en heidenen onder het nieuwe verbond. En de Joden onder het oude verbond zullen geen erfgenamen zijn. Zij zullen niet erven. Er is geen erfenis voor mensen onder het oude verbond. Dat is de slavernij.

Hij zegt dus dat het oude verbond de Joden niet de erfenis zal geven die zij hopen te ontvangen. Zij moeten het nieuwe verbond binnengaan. Dat is het verband dat Paulus met dit hele verhaal legt.

7

Abraham stuurt Hagar en Ismaël weg

God zegt dus tegen Abram dat hij moet doen wat Sara zegt en Ismaël moet wegsturen. Wat interessant is, is dat Abram werkelijk veel van Ismaël gehouden moet hebben. Jarenlang was hij Abrams enige zoon. Maar wanneer hij hem wegstuurt, geeft hij hem niet veel mee. Hij stuurt hem met onvoldoende water door een woestijn om de overkant te bereiken. Dat is vreemd. Abram is een rijk man. Wanneer hij iemand op pad stuurt om een vrouw voor Izak te zoeken, stuurt hij tien kamelen met voorraden en geschenken de woestijn door. Maar Ismaël stuurt hij met zijn moeder weg met slechts één zak water, die leeg raakt voordat ze de woestijn zijn overgestoken. Ik begrijp het niet. Ik heb hier geen antwoord op. Het is iets vreemds.

Maar in vers 13 spreekt God nog steeds over Ismaël:

Maar Ik zal ook de zoon van deze slavin tot een volk maken, omdat hij uw nageslacht is.

GENESIS 21:13

Abraham stond dus vroeg in de morgen op, nam brood en een leren zak met water en legde die op haar schouder. Hij gaf die en de jongen aan Hagar en stuurde haar weg. Toen vertrok ze en dwaalde rond in de woestijn van Berseba.

Misschien was er genoeg water om te komen waar ze naartoe moesten, maar verdwaalde ze en zwierf ze rond. Er staat dat ze ronddwaalde. Misschien raakte hun water alleen maar op omdat ze de juiste route niet wisten. Ze raakten de weg kwijt. Misschien gaf Abram hun genoeg mee om te komen waar ze moesten zijn, maar bleven ze door het verdwalen langer in de woestijn dan nodig was. Dat is een mogelijkheid.

Wat ik interessant vind, is dat hij het water en het brood neemt, de voorraden op Hagars rug legt en haar de jongen meegeeft. Je krijgt de indruk dat we hier met een peuter te maken hebben. Hij is te jong om iets te dragen. Zijn moeder moet de last dragen en ze moet hem ook meenemen. Maar hij is op dit moment zestien of zeventien jaar oud. Hij is dus beslist een verwend jongetje, inmiddels een verwende grote jongen. Zijn moeder is nog steeds een slavin, dus wordt ze als een slavin behandeld: „Jij draagt de last, slavin.”

Maar omdat zij als slavin is opgevoed en hij als een prins is opgevoed, blijkt zij veel beter voorbereid te zijn om in de zware omstandigheden van de woestijn te overleven dan hij, zoals we zullen zien.

8

God redt Hagar en Ismaël in de woestijn

Dan staat er in vers 15:

Toen het water uit de zak op was, wierp zij het kind onder een van de struiken. Zij ging op een afstand zitten, zo ver als men met een boog kan schieten, want zij zei: Laat ik het kind niet zien sterven. Terwijl zij op een afstand zat, begon ze luid te huilen. Toen hoorde God de stem van de jongen en de Engel van God riep tot Hagar vanuit de hemel en zei tegen haar: Wat is er met u, Hagar? Wees niet bevreesd, want God heeft naar de stem van de jongen, die daar ligt, geluisterd.

GENESIS 21:15-17

Dat is interessant. Ze legde de jongen onder een struik. Opnieuw klinkt het alsof hij een baby is of zoiets, alsof zij hem daar moet neerleggen. Het gaat niet goed met hem. Hij is stervende. Hij is niet goed bestand tegen de zware omstandigheden in de woestijn. Zij weet zich te redden. Ze gaat een eind weg en denkt dat hij zal sterven. Ze zegt: „Ik wil mijn zoon niet zien sterven, dus ik ga ver bij hem vandaan en kijk niet.” Maar ze lijkt niet te denken dat zij zal sterven. In elk geval lijkt zij niet zo dicht bij de dood te zijn als haar zoon. Ze huilt dus zoals een moeder zou huilen, maar God hoort de jongen huilen. Blijkbaar huilt hij harder dan zij.

Sta op, til de jongen overeind en houd hem met uw hand goed vast, want Ik zal hem tot een groot volk maken.

GENESIS 21:18

Blijkbaar was hij zeer verzwakt en kon hij zichzelf niet eens oprichten. Daarom moest zij hem optillen en weer overeind helpen.

God opende toen haar ogen, zodat zij een waterput zag. Zij liep ernaartoe, vulde de zak met water en gaf de jongen te drinken. God was met de jongen en hij werd groot. Hij woonde in de woestijn en werd boogschutter.

GENESIS 21:19-20

Hij woonde in de woestijn Paran en zijn moeder nam een vrouw voor hem uit het land Egypte.

GENESIS 21:21

Zij was zelf Egyptisch, dus de jongen was half-Egyptisch. Vervolgens trouwde hij met een Egyptische vrouw, waardoor zijn kinderen voor driekwart Egyptisch waren. Zij waren de Ismaëlieten. De Ismaëlieten waren wat hun afkomst betreft voor driekwart Egyptisch en stamden voor een kwart van Abraham af.

Dit is de tweede keer dat de engel van de Heere aan haar verschijnt. Ze was al eens eerder voor Sara de woestijn in gevlucht, voordat de jongen geboren was. Ze was zwanger, maar Sara had haar slecht behandeld, en daarom was ze gevlucht. God was

aan haar verschenen en had haar terug naar huis gestuurd. Nu verschijnt de engel van de Heere opnieuw aan haar en geeft haar wat ze nodig heeft: water.

Wat ze onmiddellijk daarna deden, weten we niet. We lezen dat de jongen opgroeide en boogschutter werd. Maar we weten niet wat er na deze eerste slok water gebeurde. We weten niet of ze vanaf die dag in de woestijn bleven, of dat ze daar later naartoe gingen nadat ze ergens anders hadden gewoond. Hoe dan ook, de Ismaëlieten werden woestijnbewoners, waarschijnlijk de mensen die wij tegenwoordig bedoeïenen noemen.

9

Abrahams verbond met Abimelech

En het gebeurde in die tijd dat Abimelech en Pichol, de bevelhebber van zijn leger, tot Abraham spraken en zeiden:

En het gebeurde in die tijd dat Abimelech, met Pichol, zijn legerbevelhebber, tegen Abraham zei: God is met u bij alles wat u doet. Nu dan, zweer mij hier bij God, dat u mij, mijn zoon, of mijn kleinzoon niet bedriegen zult. In overeenstemming met de goedertierenheid die ik u bewezen heb, moet u mij en het land, waarin u als vreemdeling verblijft, goedertierenheid bewijzen.

GENESIS 21:22-23

Waarom zou hij denken dat Abraham hem zou bedriegen? Abraham had hem al een keer bedrogen, dus:

Doe dat niet nog eens. Zweer dat je dat niet nog eens zult doen en dat je mij, mijn kinderen en mijn nakomelingen niet zult bedriegen, maar dat je mij en het land waarin je als vreemdeling hebt gewoond net zo goed zult behandelen als ik jou heb behandeld.

En Abraham zei:

Dat zweer ik.

Ze sluiten hier dus een wederzijds niet-aanvalsverdrag.

Toen wees Abraham Abimelech terecht. Hij zag Abimelech niet voortdurend, maar bij deze gelegenheid bracht hij een grief ter sprake die hem al een tijd dwarszat. Hij wees Abimelech terecht vanwege een waterput die de dienaren van Abimelech in bezit hadden genomen. En Abimelech zei:

Abimelech zei daarop: Ik weet niet wie dit gedaan heeft; bovendien hebt u het ook zelf niet eerder aan mij verteld, en heb ik er ook zelf niet eerder van gehoord dan vandaag.

GENESIS 21:26

Toen nam Abraham schapen en runderen en gaf die aan Abimelech, en zij beiden sloten een verbond. Abraham zette zeven oilammeren uit de kudde apart. Toen vroeg Abimelech aan Abraham:

Toen zei Abimelech tegen Abraham: Wat betekenen die zeven oilammeren hier, die u apart gezet hebt?

GENESIS 21:29

En hij zei:

Hij zei: U moet die zeven oilammeren uit mijn hand aannemen, zodat het voor mij als bewijs zal dienen dat ik deze put gegraven heb.

GENESIS 21:30

Met andere woorden: deze put is van mij.

Wanneer Abimelech dit aanneemt, is dat niet precies een betaling voor de put. Abraham zou immers niet hoeven te betalen voor een put die hij zelf gegraven heeft. Die put was werkelijk van hem, en Abimelech trok dat niet eens in twijfel. Abimelech zei:

Ik wist niet dat mijn dienaren het van je hadden afgenomen. Ik had hier tot nu toe niets over gehoord.

Maar Abimelech ontkende niet dat de put rechtmatig aan Abraham toebehoorde.

10

De kostbare put en de eeuwige God

Misschien vind je het vreemd om zo veel ophef te maken over een put. In de tijd van Izak vind je nog veel meer ophef over putten, volgens mij in hoofdstuk 26. Daar trekt Izak van put naar put, en zijn vijanden gooien de putten dicht en veroorzaken moeilijkheden voor hem. Putten waren heel belangrijk in de woestijn. Als je vee en een gezin had en er geen regen viel, had je goede putten nodig. Zij hadden niet de apparatuur om putten te boren die wij hebben.

Toen ik naar een landelijk gebied in Idaho verhuisde, moest iedereen een put hebben. Ik kende veel mensen die puttenboorders belden. Die boorden heel wat gaten voordat ze water vonden. Soms was het een enorme klus om een goede put te vinden, zelfs wanneer je geautomatiseerde apparatuur had om de gaten te graven. Maar als je in de woestijn bent, zal water bijzonder moeilijk te vinden zijn, en waarschijnlijk heb je alleen dienaren met scheppen om ernaar te graven. Wanneer je een put gegraven hebt en water vindt, is dat iets kostbaars. Zo'n put betekent je boerderij, je veehouderij, je overleving.

Putten zijn voor ons niet zo belangrijk. Wij lopen gewoon naar de kraan en zetten het water aan. Maar in die tijd kenden ze de waarde van water en de waarde van een put. We lezen dat veel plaatsen naar putten zijn genoemd. Vergeet niet dat het woord Be'er, B-E-E-R, 'put' betekent. Veel plaatsen kregen namen als Be'er Sheba, Be'er Lahai Roi of iets anders met Be'er erin, omdat die plaatsen naar de put werden genoemd. Ze bouwden de plaats rondom de plek waar ze water konden vinden.

Hier is een put waarover onenigheid was geweest, en Abraham zegt: 'Dit is mijn put.' Abimelech spreekt dat helemaal niet tegen. Abraham geeft hem dus zeven oilammeren. Niet om de put te kopen, want Abimelech betwist niet dat de put van Abraham is, maar als teken. Door dit geschenk aan te nemen zegt Abimelech: 'Deze handeling is mijn manier om ermee in te stemmen dat dit jouw put is.' Als Abimelech had gezegd: 'Ik neem die niet van je aan', dan had er nog steeds onenigheid over kunnen bestaan of dit wel of niet de put van Abraham was. Maar doordat hij ze onder die afspraak aanneemt, bevestigt hij dat de put van Abraham is. Dat is wat hij daarmee

zegt. Daarom noemde hij die plaats Berseba, omdat zij daar beiden een eed zwoeren. Berseba betekent 'de put van de eed', omdat ze deze eed aflegden. Zo sloten zij een verbond in Berseba. Abimelech stond op, samen met Pichol, de bevelhebber van zijn leger, en zij keerden terug naar het land van de Filistijnen.

Toen plantte Abraham een tamarisk in Berseba en riep daar de Naam van de Heere, de eeuwige God, aan.

En Abraham plantte een tamarisk in Berseba, en hij riep daar de Naam van de HEERE, de eeuwige God, aan.

GENESIS 21:33

Dat is Yahweh El Olam. Olam is het Hebreeuwse woord voor eeuwigheid, of eeuwigdurend. In het Grieks, in het Nieuwe Testament, is het overeenkomstige woord aionios, letterlijk weergegeven als „van tijdperk tot tijdperk”. Olam is het Hebreeuwse woord voor eeuwig of eeuwigdurend. Dit is dus Yahweh El Olam. El betekent God, dus letterlijk is het Yahweh God Eeuwigdurend.

We zien dat er op verschillende momenten verschillende namen voor God worden gebruikt. Sommige daarvan openbaart God Zelf. Sommige worden door God of door Melchizedek aan mensen bekendgemaakt. Melchizedek introduceerde bijvoorbeeld de naam El Elyon, de allerhoogste God, en Abram nam die over. De namen van God zijn allemaal namen van dezelfde God, maar ze weerspiegelen verschillende aspecten van Zijn karakter, Zijn wezen, of soms Zijn beloften.

Ik weet niet zeker waarom Abraham bij deze gelegenheid en op deze plaats wilde vieren dat God een eeuwige God was. Misschien had het te maken met het idee dat deze put door een eed voor altijd, eeuwigdurend, tot eigendom van Abraham werd gemaakt, en dat God getuige is van de overeenkomst die werd gesloten. God sterft nooit. God is er altijd, dus Hij zal er altijd getuige van zijn dat deze put aan Abraham toebehoort. Ik weet niet of dat de gedachte erachter was of niet.

11

God stelt Abrahams geloof op de proef

Abraham verbleef dus vele dagen als vreemdeling in het land van de Filistijnen. In hoofdstuk 22 slaan we enkele jaren over, want in hoofdstuk 21 is Izak nog jong. In hoofdstuk 22 vinden we waarschijnlijk een van de bekendste verhalen over Abraham, misschien wel het bekendste, en dat is het verhaal waarin hij Izak offert. Soms stellen we ons Izak in dit verhaal nog als een jonge jongen voor, maar niemand weet werkelijk hoeveel tijd hier verstreken is.

In het volgende hoofdstuk, hoofdstuk 23, sterft Sara op 127-jarige leeftijd. Dat betekent dat Izak toen 37 was. Zijn moeder was 90 toen hij geboren werd. Toen zij 127 was en in hoofdstuk 23 stierf, moet hij dus 37 zijn geweest. We springen dus van hoofdstuk 21, waar hij waarschijnlijk drie of vier jaar oud is, naar het volgende wat we weten, namelijk dat hij 37 jaar oud is. Ergens tussen die twee momenten speelt dit verhaal zich af waarin Abraham Izak offert.

Volgens de Joodse traditie was Izak op dat moment in de dertig. Ik heb zelfs horen opperen dat hij misschien 33 was. Ik weet niet zeker of dat gedocumenteerd kan worden, en het zou heel goed uitkomen als dat wel kon. Christenen begrijpen dit offeren van Izak door Abraham namelijk als een type en een schaduwbeeld van God Die Christus offert, en Izak is hier een type van Christus.

Maar laten we het verhaal lezen:

En het gebeurde na deze dingen dat God Abraham op de proef stelde. Hij zei tegen hem: Abraham! Hij zei: Zie, hier ben ik.

GENESIS 22:1

God doet dat vaker. God beproeft de harten. De Bijbel zegt in Spreuken:

Een smeltkroes is er voor het zilver en een oven voor het goud, maar de HEERE beproeft de harten.

SPREUKEN 17:3

Nu vindt dus een van Abrams beproevingen plaats. Dit is niet de eerste beproeving die hij heeft gehad. Toen hij voor het eerst in het land Kanaän kwam, was er een droogte, en ik denk dat zijn geloof toen op de proef werd gesteld. Ik denk niet dat hij die beproeving doorstond, want hij trok naar Egypte en sloot daar compromissen. Ik geloof dat Abram in zijn vroege jaren nog niet zo sterk was in het geloof en dat hij zijn beproevingen niet altijd doorstond.

Maar dit is een later verhaal. Dit is bijna het laatste verhaal over Abraham. Het speelt zich duidelijk laat in zijn leven af, en hij is een man met een sterk geloof. Deze beproeving zal laten zien hoe sterk zijn geloof is.

En Hij zei: Abraham.

En Abraham zei:

Hier ben ik.

We weten niet hoe vaak God aan Abraham verscheen. Wanneer we de verhalen over Abraham lezen, lijkt het alsof God voortdurend aan Abraham verscheen. Maar we moeten beseffen dat we twaalf hoofdstukken hebben die een eeuw beslaan, vanaf het moment dat hij 75 is tot hij op 175-jarige leeftijd sterft. Twaalf hoofdstukken beslaan honderd jaar, en die hoofdstukken zijn er meestal omdat er iets opmerkelijks gebeurt, iets buitengewoons. En meestal houdt dat in dat God aan Abraham verschijnt.

We weten niet of God buiten deze gelegenheden nog op andere momenten aan Abraham verscheen. Voor zover wij weten moest Abraham gewoon leven gedurende de tientallen jaren tussen Gods verschijningen, gehoorzaam aan het laatste wat God had gezegd, totdat hem iets nieuws werd gegeven, totdat God opnieuw verscheen. We weten dat er soms meer dan tien jaar tussen gebeurtenissen zat. Tussen twee van de hoofdstukken zat dertien jaar. Tussen sommige hoofdstukken liggen perioden van 25 jaar of tien jaar.

Ik weet dus niet of Abraham heel vaak van God hoorde of niet. We zouden de indruk kunnen krijgen dat een gewone man van geloof om de dag van God zal horen. Maar van Abraham, blijkbaar de grootste man van geloof in het Oude Testament, weten we niet of hij werkelijk zo vaak van God hoorde. Wanneer dat wel gebeurde, was het waarschijnlijk iets bijzonders. Bijna elke keer dat God aan hem verschenen was, had God tenslotte iets gezegd wat bijzonder welkom was:

Je zult een zoon krijgen. Ik zal je zegenen, en dat soort dingen. Maar nu zegt Hij:
Abraham.

Abraham zegt:

Ja, hier ben ik, zonder enig idee te hebben van de verpletterende boodschap die God hem zou geven. God zei:

12

Het bevel om Izak te offeren

Hij zei: Neem toch uw zoon, uw enige, die u liefhebt, Izak, ga naar het land Moria, en offer hem daar als brandoffer op een van de bergen die Ik u noemen zal.

GENESIS 22:2

Wat moet dat voor Abraham verpletterend zijn geweest. Ik weet zeker dat hij bezoeken van God altijd had verwelkomd. God had altijd heel positieve dingen te zeggen en zegeningen aan te bieden. Hier verschijnt God nog een keer en zegt Hij: „Ik heb iets wat je voor Mij moet doen.”

Let erop hoe Hij Izak beschrijft. Hij zegt niet alleen maar: „Neem Izak mee en offer hem.” Hij zegt:

Neem je zoon, je enige zoon Isaak, van wie je houdt.

Het is alsof elke toegevoegde zinsnede het mes nog wat verder omdraait. Hij zegt:

Nu wil ik dat je hem meeneemt naar het land Moria en hem daar offert. Ik zal je laten zien waar. Offer hem als brandoffer.

We lezen helemaal niets over een mondelinge of emotionele reactie van Abraham. Wat we lezen, is dat Abraham vroeg in de morgen opstond, zijn ezel zadelde en twee van zijn jonge mannen meenam. Hij wachtte niet tot rond het middaguur om te zien of God van gedachten zou veranderen. Hij had van God gehoord, dus stond hij vroeg in de morgen op om God te gehoorzamen.

Hij vertelde het niemand. Ik weet zeker dat hij het Sara niet vertelde. Ik denk niet dat zij hem had laten gaan. Welke moeder zou dat doen? Hij vertelde het beslist niet aan Izak, en ook niet aan de dienaren. Hij had daar alleen dienaren bij zich om te helpen de benodigde spullen mee te nemen.

Maar let erop dat er staat dat Abraham het hout voor het brandoffer kloofde, opstond en naar de plaats ging die God hem genoemd had. Hier is een rijke man die meer dan 318 geofende dienaren heeft, plus nog een hele groep anderen. Die 318 waren in zijn huis geboren, en hij heeft veel dienaren gekocht. Hij heeft honderden, misschien wel duizenden dienaren, en hij hakt zijn eigen brandhout. Hij is honderd-en-nog-wat jaar oud en er moet brandhout worden gehakt. Waarom zegt hij niet gewoon tegen zijn dienaren: „Ga wat hout voor me hakken. Ik moet een altaar bouwen”?

Hij neemt deze hele ervaring zelf op zich. Hij maakt het zichzelf niet gemakkelijker. Hij zegt: „Als dit is wat God wil dat ik doe, dan ga ik ervoor. Ik neem die taak op me. Ik zal het hout zelf hakken.”

13

Geloof in Gods macht over de dood

Toen sloeg Abraham op de derde dag zijn ogen op en zag de plaats in de verte. Het kostte hem drie dagen om daarheen te reizen. In die tijd was Izak in Abrahams gedachten duidelijk zo goed als dood. Gedurende die drie dagen wist Izak het niet, maar Abraham was van plan zijn zoon af te staan. Het was alsof zijn zoon gedurende die drie dagen voor hem dood was.

Hij zag de plaats in de verte, en Abraham zei tegen de jonge mannen:

Abraham zei tegen zijn knechten: Blijven jullie hier met de ezel, dan zullen ik en de jongen daarheen gaan. Als wij ons neergebogen hebben, zullen wij bij jullie terugkeren.

GENESIS 22:5

Dat is een interessante uitspraak:

We komen bij jullie terug, want hij was van plan zijn zoon daarboven op de berg te doden en hem als een offer voor God te verbranden. Hoe kon hij beloven:

We komen bij jullie terug?

Dit is volgens mij wat het Nieuwe Testament het geloof van Abraham noemt. Abrahams geloof wordt soms genoemd in verband met zijn vertrek uit Ur der Chaldeeën en zijn reis naar een land dat hij niet kende. Maar vaker vertellen de schrijvers van het Nieuwe Testament graag hoe groot zijn geloof bij deze specifieke gelegenheid was.

Een van die plaatsen is natuurlijk Jakobus 2, waar staat dat hij door geloof Izak offerde toen hij op de proef werd gesteld, en dat zijn geloof door die werken volmaakt werd. Maar in Hebreëen 11 vinden we een specifieke verwijzing naar deze gebeurtenis en misschien een stukje informatie dat ons kan helpen begrijpen wat hij bedoelde toen hij zei:

We komen bij jullie terug.

Hebreëen 11:17 zegt:

Door het geloof heeft Abraham, toen hij door God op de proef gesteld werd, Izak geofferd. En hij, die de beloften ontvangen had, heeft zijn eniggeborene geofferd. Tegen hem was gezegd: Dat van Izak zal uw nageslacht genoemd worden.

HEBREEËN 11:17-18

Sta daar even bij stil en besef wat dit betekent. Izak was nog niet getrouwd. Izak had geen kinderen. God had gezegd dat God uit Izak een menigte volken zou voortbrengen, en nu zegt God:

Dood Izak.

Abraham moet wel denken dat er enige spanning zit in deze hele openbaring. „Als ik Izak dood, heeft hij geen kinderen, maar God heeft beloften over Izak gedaan die nog niet vervuld zijn.” Maar Abraham wist dat ze vervuld zouden worden, omdat hij geloof

had in Gods belofte. Daarom wist hij dat God Izak uit de dood zou moeten opwekken, zelfs als hij hem doodde.

Dat wordt uitdrukkelijk gezegd in Hebreeën 11:19:

Hij overlegde bij zichzelf dat God bij machte was hem zelfs uit de doden op te wekken. En hij kreeg hem als het ware daaruit ook terug.

HEBREEËN 11:19

De schrijver van Hebreeën leidt eenvoudigweg af dat dit wel moet zijn wat Abraham dacht. Abraham verwachtte namelijk dat Gods beloften vervuld zouden worden, ondanks het feit dat hij verwachtte zijn zoon te doden. Dus redeneerde hij: „Nou, ik neem aan dat God hem uit de dood kan opwekken. Dat moet zijn wat Hij van plan is te doen.”

14

Hoe moeilijk geloof in opstanding is

Maar stel je eens voor hoeveel geloof daarvoor nodig was. Abraham had nog nooit gehoord dat iemand uit de dood was opgestaan. Vóór die tijd waren er in de geschiedenis geen opstandingen uit de dood geweest. Het idee dat iemand zou sterven en weer tot leven zou komen, was ondenkbaar. Voor ons is het minder ondenkbaar, omdat we niet alleen weten dat Jezus uit de dood is opgestaan, maar ook van andere gevallen weten. Elia wekte iemand op uit de dood. Elisa blijktbaar ook. Paulus deed het. Petrus deed het. Je kunt zelfs berichten horen over mensen die in de eeuwen sinds de tijd van Christus uit de dood zijn opgestaan, in gevallen waarin er op het zendingsveld en dergelijke kennelijk wonderen zijn gebeurd.

Wij kennen tenminste het idee dat er soms doden zijn opgestaan. Maar toch is het niet gemakkelijk om te geloven dat een bepaalde dode zal opstaan. Toen mijn tweede vrouw om het leven kwam, was er een vrouw in de gemeente die dacht dat God haar had verteld dat God mijn vrouw uit de dood wilde opwekken. Ik had daar geen enkele zekerheid over. Maar behalve dat deze vrouw mij dat vertelde, waren er nog een paar mensen die opperden dat zij dachten dat het misschien ook waar was. Ik dacht: „Ik zou

het verschrikkelijk vinden om haar te begraven als God tegen deze mensen zegt dat Hij haar uit de dood wil opwekken.” Ik was er niet van overtuigd dat God haar zou opwekken. Maar als verscheidene mensen dachten dat God dit op hun hart legde, leek het mij behoorlijk nalatig om haar gewoon te begraven zonder dit te toetsen.

Dus kwam een groep van ongeveer dertig mensen uit de gemeente, die hierin enig geloof hadden, bij de kist in het rouwcentrum bijeen om te bidden. Een paar van hen geboden haar op te staan en deden meer van zulke dingen. Er gebeurde niets en ze bleef dood. Maar ik herinner me dat ik bedacht hoe moeilijk het zelfs voor mij was om te geloven dat ze uit de dood zou opstaan. Ik vond het niet gemakkelijk om me dat voor te stellen, hoewel ik geloof dat er in het verleden mensen uit de dood zijn opgestaan. Hier waren verscheidene mensen die daar sterk van overtuigd waren. Misschien had ik moeten denken dat ze het kon, maar het is moeilijk om in een concreet geval te geloven dat iemand uit de dood zal opstaan.

Het is voor ons niet moeilijk om in abstracte zin te zeggen: „Wanneer Jezus terugkomt, zullen alle doden opstaan.” Dat geloof ik. Ik heb er geen moeite mee om dat te geloven. Ik heb er geen moeite mee om te geloven dat Jezus uit de dood is opgestaan. Maar wanneer er een bepaald dood lichaam voor me ligt, is het echt een grote stap om te geloven dat dit lichaam uit de dood zal opstaan. Dat is vanuit mijn perspectief, terwijl ik weet dat zulke gevallen zich hebben voorgedaan. Abram kende daarentegen geen enkel geval. Hij had nog nooit gehoord dat iemand uit de dood was opgestaan. Maar hij wist: „Er zal iets moeten gebeuren als ik Izak ga doden en God Zijn beloften gaat vervullen. God gaat iets verbazingwekkends doen, zoals hem uit de dood opwekken.”

15

God zal Zelf in het offerlam voorzien

Dus ging Abram verder. Hij zei zelfs tegen de knechten:

Abraham zei tegen zijn knechten: Blijven jullie hier met de ezel, dan zullen ik en de jongen daarheen gaan. Als wij ons neergebogen hebben, zullen wij bij jullie terugkeren.

GENESIS 22:5

Vers 6:

Daarop nam Abraham het hout voor het brandoffer en legde dat op zijn zoon Izak. Hijzelf nam het vuur en het mes in zijn hand. Zo gingen zij beiden samen.

GENESIS 22:6

Izak droeg het hout de heuvel op.

Toen sprak Izak tot zijn vader Abraham en zei: Mijn vader! Hij zei: Zie, hier ben ik, mijn zoon. Hij zei: Zie, hier is het vuur en het hout, maar waar is het lam voor het brandoffer?

GENESIS 22:7

Stel je eens voor hoe moeilijk het voor Abram geweest moet zijn om, toen hij die onschuldige vraag hoorde, ook maar enig antwoord uit zijn keel te krijgen.

Abraham zei: God zal Zichzelf voorzien van het lam voor het brandoffer, mijn zoon. Zo gingen zij beiden samen.

GENESIS 22:8

We zullen later ontdekken dat deze uitspraak, dat de Heere in een lam als brandoffer zal voorzien, als een profetie over de Messias werd erkend. Dat weten we omdat vers 14, nadat het verhaal zich volledig heeft ontvouwd, zegt:

En Abraham gaf die plaats de naam: De HEERE zal erin voorzien. Daarom wordt heden ten dage gezegd: Op de berg van de HEERE zal erin voorzien worden.

GENESIS 22:14

Dat is Jehovah Jireh, of Jahweh Jireh: de Heere zal voorzien.

Mozes, die dit schrijft, zegt:

Zoals tot op de dag van vandaag wordt gezegd. Dat wil zeggen: honderden jaren later, in de tijd van Mozes, in de tijd van de uittocht. Honderden jaren na Abraham werd nog steeds gezegd:

Tot op de dag van vandaag wordt nog steeds gezegd: Op de berg van Jahweh zal erin worden voorzien.

Waarin zal worden voorzien? Dit is gebaseerd op de profetie die Abram uitsprak:

De Heer zal zelf voor een lam als brandoffer zorgen.

Men beschouwde die niet alleen als vervuld in de ram waarin later diezelfde dag werd voorzien. Maar blijkbaar begrepen de Joden — Abraham zelf en zijn nakomelingen — dat het een profetie was die veel later nog een verdere vervulling zou krijgen. Daarom zeiden de Joden honderden jaren later nog steeds:

Op de berg van de Heer zal erin worden voorzien, precies zoals Abraham had gezegd dat het zou gebeuren. Natuurlijk was die voorziening Jezus.

Trouwens, de berg Moria, het berggebied van Moria, is waar de berg Golgotha ligt. Veel mensen opperen dat Jezus gekruisigd werd op precies de plek waar dit gebeurde, of in elk geval heel dicht daarbij. Volgens de Joodse overlevering werd de tempel precies op deze plek gebouwd. Jezus werd niet erg ver van de tempel gekruisigd. Hij bevond Zich net buiten de stad Jeruzalem. De tempel stond in de stad, maar de plek waar Abram Izak offerde, is volgens de overlevering de plek waar later het heilige der heiligen in de tempel van Salomo stond. Het is dus op zijn minst heel dicht bij de plek waar Jezus gekruisigd werd, als het al niet precies dezelfde plek is.

16

Izak wordt gebonden en gespaard

Samen gingen zij beiden verder. In vers 9 staat:

En zij kwamen op de plaats die God hem genoemd had. Abraham bouwde daar het altaar, schikte het hout erop, bond zijn zoon Izak en legde hem op het altaar, boven op het hout.

GENESIS 22:9

Veel mensen hebben erover gesproken hoe bewonderenswaardig Izaks houding in deze situatie was. Zijn vader is oud en, naar we mogen aannemen, enigszins afgetakeld, terwijl de jongen misschien in de kracht van zijn leven is. Misschien is hij een kleine jongen, maar dat wordt ons niet verteld. Nogmaals, op grond van de chronologische aanknopingspunten in het verhaal kan hij elke leeftijd hebben gehad, tot ergens midden in de dertig. Toch bindt zijn vader hem vast, en blijkbaar verzet Izak zich niet.

Wat zou Izak beginnen te denken toen zijn vader hem begon vast te binden? Hij zou denken: „Misschien ben ik het offer. Waarom bindt mijn vader mij anders vast?” En wat zou dan zijn volgende gedachte zijn? „De oude man is gek geworden.” Dit past niet bij Abram. Abram heeft nooit eerder een mensenoffer gebracht. Hij is volkomen doorgedraaid. „Mijn vader is gek geworden”, dat zou hij vanzelfsprekend denken. Maar we vinden nergens dat hij zich verzette, en het lijkt erop dat hij dat wel had gekund, tenzij hij nog een heel klein jongetje was dat gemakkelijk overmeesterd kon worden.

Er staat niet precies hoe dit allemaal verliep. Als ik Abraham was en mijn zoon moest doden, zou ik het niet doen terwijl hij bij bewustzijn was. Ik weet niet of ik zoiets zou kunnen en of ik voor deze beproeving zou slagen. Ik zou van achteren op hem af zijn gekomen met een steen, hem bewusteloos hebben geslagen en daarna de daad hebben verricht. Dan zou hij niet hoeven te lijden, hij zou het niet hoeven te zien en ik zou hem niet in de ogen hoeven te kijken. Ik weet niet of Abram dat heeft gedaan. Hij bond hem vast. Het klinkt alsof Izak bij bewustzijn was en vastgebonden moest worden.

Aan de andere kant moesten offers vaak worden vastgebonden, zelfs nadat ze waren gedood, omdat hun lichaam op het altaar nog wild kon bewegen. Dus zelfs als hij bewusteloos was, kan Abram hem hebben vastgebonden, maar ik weet het niet. Ik heb vaak nagedacht over hoe dit werkelijk is verlopen, omdat er niet genoeg details over deze gebeurtenis worden gegeven om ons te laten weten in hoeverre Izak precies bereidwillig was. Vaak wordt aangenomen dat hij heel bereidwillig was, zoals Jezus bereid was te sterven, omdat het de drinkbeker was die de Vader Hem gaf.

In vers 10 staat:

Toen strekte Abraham zijn hand uit en nam het mes om zijn zoon te slachten. Maar de Engel van de HEERE riep tot hem vanuit de hemel en zei: Abraham, Abraham! Hij zei: Zie, hier ben ik. Toen zei Hij: Steek uw hand niet uit naar de jongen en doe hem niets, want nu weet Ik dat u godvrezend bent en uw zoon, uw enige, Mij niet onthouden hebt. Toen sloeg Abraham zijn ogen op en keek om, en zie, achter hem zat een ram met zijn hoorns verstrikt in het struikgewas. Abraham ging erheen, nam die ram en offerde hem als brandoffer in de plaats van zijn zoon.

GENESIS 22:10-13

17

God en de vraag naar mensenoffers

Eén ding dat mensen vaak ter sprake brengen wanneer ze dit lezen, is: „Is dit niet nogal barbaars?” Zelfs de suggestie: „Offer je zoon”, is dat niet iets uit heidense godsdiensten? Hoe kon God, Jahweh, de God van Abraham, Izak en Jakob, de Vader van Jezus, zelfs maar een mensenoffer voorstellen, aangezien de demonische goden dat altijd eisten? Hoe kon Abraham ook maar een ogenblik denken dat God hem dit werkelijk zou laten uitvoeren?

Ik denk dat ik moet zeggen dat wij zoveel meer weten dan Abraham wist. Abraham kende God alleen zoals Hij Zich tijdens die paar verschijningen aan hem had geopenbaard, en die kennis was beperkt. Hij had geen Bijbel, hij had geen wet en hij

had niets van God waardoor hij noodzakelijkerwijs kon weten dat deze God nooit ofte nimmer een mensenoffer zou eisen. Wanneer die God verschijnt en zegt: „Offer nu deze mens”, zou Abram geen reden hebben om aan te nemen dat dit in strijd was met de aard van Jahweh. De goden van alle heidenen om hem heen eisten tenslotte mensenoffers. De hoogst denkbare vorm van aanbidding was je kind als offer aan demonische goden te brengen.

God wist wat Abram niet kon weten, namelijk dat God hem dit niet zou laten uitvoeren. Of Abram zou het niet uitvoeren, in welk geval Izak gespaard zou blijven, of Abram zou het wel uitvoeren, in welk geval God wist dat Hij het hem niet zou toestaan. God keurt mensenoffers natuurlijk niet goed en zou nooit hebben toegestaan dat dit op deze manier werd doorgezet. Maar Abram wist dat niet. Juist Abrams onwetendheid over de aard van God op dit punt maakte de beproeving tot een echte beproeving. Abram dacht namelijk dat hij zijn zoon werkelijk zou doden en dat God hem uit de dood zou opwekken. Maar God zegt:

Nee, je bent geslaagd voor de test zodra je je hand op het mes legde. Nu weet Ik dat je ontzag voor God hebt, omdat je je zoon niet aan Mij hebt onthouden.

18

God duldt geen afgoden in het hart

Ik heb eerder gezegd dat het verhaal van Abraham het verhaal is van een man die gaandeweg wordt losgemaakt van dingen die hem dierbaar zijn. Eerst moet hij zijn vaderland verlaten, en zijn vader sterft. Daarna moet hij afscheid nemen van Lot, die als een zoon voor hem was geworden en de enige zoon in zijn familie was. Vervolgens krijgt hij Ismaël, en Ismaël wordt ongetwijfeld de afgod van zijn hart. Maar wanneer de jongen op dertienjarige leeftijd volwassen wordt en verantwoordelijkheden van een volwassene zou krijgen, krijgt Abraham te horen dat dit niet de jongen is. En een paar jaar later moet hij hem ook wegsturen, de woestijn in. Van iedereen om wie hij ooit gegeven heeft, moet hij afscheid nemen. In het volgende hoofdstuk moet hij afscheid nemen van Sara, omdat zij sterft. Maar in dit hoofdstuk is Izak de enige persoon van wie hij uiteindelijk niet voorgoed afscheid hoeft te nemen. Toch denkt hij zelfs dat hij ook van hem afscheid zal moeten nemen. Hij moet daartoe bereid zijn.

Het verhaal van Abraham laat zien hoe God ijvert om onze genegenheid en in ons hart geen concurrenten naast Zichzelf wil hebben. Het is niet zo dat Hij niet wil dat we van onze familie houden en van dat soort dingen. Maar Jezus zei:

Wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mij niet waard; en wie zoon of dochter liefheeft boven Mij, is Mij niet waard.

MATTHEÛS 10:37

of:

Wie meer van zijn kind of vrouw houdt dan van Mij, is Mij niet waard.

Dat zien we kennelijk hier in het geval van Abraham. Je kunt niet meer van je zoon of je dochter houden dan van God. God kan iedere afgod van je afnemen waarvan Hij vindt dat die Hem naar de kroon steekt.

19

Gods voorkennis en Abrahams beproeving

Het is moeilijk te weten wat er gebeurd zou zijn als Abraham dit niet had doorgezet. Ik kan zelfs geen mogelijke alternatieven opperen voor wat er met Izak had kunnen gebeuren. God had Izak van hem kunnen afnemen, hoewel Hij hem beloften had gedaan. Ik weet niet precies wat God in dit geval gedaan zou hebben, maar Abraham doorstond de beproeving.

God spreekt alsof Hij misschien niet wist dat het zo zou gebeuren. Hij zegt:

Nu weet Ik dat je ontzag voor God hebt.

Sommige mensen die geloven in wat open-theïsme wordt genoemd, zeggen dat God werkelijk niet weet welke keuzes wij zullen maken voordat we ze maken. Dit is een van hun favoriete verzen, omdat het klinkt alsof God Abraham moest beproeven om erachter te komen wat Abraham zou doen.

Technisch gesproken is dit echter geen uitspraak over de vraag of God de toekomst wel of niet kent. Het gaat erom dat Hij Abrahams hart kent:

Toen zei Hij: Steek uw hand niet uit naar de jongen en doe hem niets, want nu weet Ik dat u godvrezend bent en uw zoon, uw enige, Mij niet onthouden hebt.

GENESIS 22:12

Zeker, een ogenblik eerder, toen Abraham met zijn zoon de heuvel opliep, wist God dat Abraham Hem vreesde. Ik denk dat God altijd weet of wij Hem vrezen of niet. Ik denk dat God onze harten kent.

Ik denk dus dat we hier opnieuw die antropomorfe manier van spreken hebben die we al zo vaak zijn tegengekomen. God verschijnt aan Abraham, Adam of Kaïn en spreekt alsof Hij een mens is, alsof Hij een persoon is Die dingen te weten komt, alsof Hij een persoon is Die bepaalde dingen niet weet. Dat is eenvoudigweg de antropomorfe manier waarop God ervoor kiest aan mensen te verschijnen.

20

Jahweh Jireh en de hernieuwde belofte

Maar in vers 14 staat dat Abraham die plaats de naam gaf:

En Abraham gaf die plaats de naam: De HEERE zal erin voorzien. Daarom wordt heden ten dage gezegd: Op de berg van de HEERE zal erin voorzien worden.

GENESIS 22:14

of, zoals ik al zei, Jahweh Jireh, of Jehovah Jireh, zoals tot op deze dag wordt gezegd:

Op de berg van de Heer zal erin worden voorzien.

Jireh betekent ‘zal voorzien’: Jehovah zal voorzien. Daarom zei Abraham:

Abraham zei: God zal Zichzelf voorzien van het lam voor het brandoffer, mijn zoon. Zo gingen zij beiden samen.

GENESIS 22:8

Naast dat verhaal bestaat er bij de Joden, zelfs al in de tijd van Mozes, toen hij dit schreef, de verwachting dat de Heere ooit zal verschijnen en opnieuw iets op diezelfde berg zal verschaffen. Dat is, zoals ik zeg, de berg waarop Jezus inderdaad is gestorven, en zo is het vervuld. Hier hebben we een voorspelling, tweeduizend jaar vóór Christus, dat Hij als een lam zou worden geofferd, als een offer op die berg.

Toen riep de engel van de Heere Abraham voor de tweede keer vanuit de hemel en zei:

Hij zei: Ik zweer bij Mijzelf, spreekt de HEERE: Omdat u dit gedaan hebt en Mij uw zoon, uw enige, niet onthouden hebt, zal Ik u zeker rijk zegenen en uw nageslacht zeer talrijk maken, als de sterren aan de hemel en als het zand dat aan de oever van de zee is. Uw nageslacht zal de poort van zijn vijanden in bezit hebben.

GENESIS 22:16-17

De poort van de vijand is opnieuw de plaats waar bestuur, gezag en de rechtbanken zetelden. De rechters bevonden zich daar. Of het kan zelfs eenvoudigweg verwijzen naar de toegangspoort van de ommuurde steden van de vijand, in die zin dat jouw nakomelingen hun vijanden zullen overwinnen door door de poorten heen te breken. Hoe dan ook, Hij zegt:

zal Ik u zeker rijk zegenen en uw nageslacht zeer talrijk maken, als de sterren aan de hemel en als het zand dat aan de oever van de zee is. Uw nageslacht zal de poort van zijn vijanden in bezit hebben. En in uw Nageslacht zullen alle volken van de aarde gezegend worden, omdat u Mijn stem gehoorzaam geweest bent. Daarna keerde Abraham terug naar zijn knechten. Zij stonden op en gingen samen naar Berseba. En Abraham bleef in Berseba wonen.

GENESIS 22:17-19

Ik weet niet of Sara hier ooit over is ingelicht. Het volgende wat we lezen, is dat ze sterft. Misschien heeft hij het haar verteld, maar de dienaren waren blijkbaar niet ingelicht. Hoewel Izak er blijkbaar wel van wist, tenzij hij zich van het hele gebeuren niet bewust was. Ik vraag me af hoe Isaak dit geheim heeft kunnen houden. Het kan zelfs zijn dat Isaak degene is die het verhaal heeft doorgegeven, zodat wij het nu kennen. Hoe dan ook, het was een geheimpje tussen God, Abraham en Isaak, aangenomen dat Isaak ervan op de hoogte was. Ik weet niet of ze het ooit aan mam hebben verteld. Dat zou me nogal gevaarlijk lijken.

Daarna keerde Abraham terug naar zijn knechten en woonde hij daar een tijdlang.

21

De familie van Nahor en Milka

Na deze gebeurtenissen kreeg Abraham bericht:

En het gebeurde na deze dingen dat Abraham de boodschap gebracht werd: Zie, ook Milka heeft Nahor, uw broer, zonen gebaard:

GENESIS 22:20

Wie is Milka? Weet je nog dat ze in hoofdstuk 11 voorkwam? Ze was de zus van Lot. Lot, Milka en nog een zus die Jiska heette, waren de verweesde kinderen van Haran, de broer van Abram. Hij was gestorven en had deze drie kinderen achtergelaten. Abram had zijn neef Lot geadopteerd, en de andere nog levende broer, Nahor, was met zijn nicht Milka getrouwd.

Nu komt Abram erachter dat dat echtpaar een aantal kinderen heeft gekregen:

Uz, zijn eerstgeborene, Buz, zijn broer, en Kemuel, de vader van Aram, Chesed, Hazo, Pildas, Jidlaf en Bethuel.

GENESIS 22:21-22

Volgens mij hadden ze destijds wel wat boeken met babynamen kunnen gebruiken. Kun je je voorstellen dat je je kind Pildas of Jidlaf noemt? Ik vind dat echt grappige namen. Huz en Buz.

Bethuel wordt belangrijk, omdat hij later de vader van Laban en Rebekka is. Dit waren de afstammelingen van Milka: acht kinderen die Milka aan Nahor, de broer van Abram, baarde.

Ook zijn bijvrouw, van wie de naam Reüma was, baarde zonen: Tebah, Gaham, Tahas en Maächa.

GENESIS 22:24

Net als bij zoveel andere takken van de familie waren er hier twaalf kinderen, hoewel sommigen misschien geen jongens waren. Ik weet het niet zeker, maar waarschijnlijk waren het allemaal jongens.

22

Vooruitblik op huwelijk en begraafplaats

We zien dus dat de familie zich uitbreidt, ver van de plaats waar Abram is. De geboorte van Milka's kinderen vond plaats in Paddan-Aram. Daar zal Abram later, in hoofdstuk 24, zijn dienaar naartoe sturen om een bruid voor Isaak te zoeken. Hij wil namelijk dat Isaak trouwt met iemand die enigszins aan hem verwant is, in plaats van met een van de Kanaänieten.

Maar in hoofdstuk 23 krijgen we te maken met de dood van Sarah en de nieuwe moeilijkheid die dat voor Abram veroorzaakt. De nieuwe moeilijkheid is deze: waar moet hij haar begraven? Hij bezit geen enkel stuk grond. Het hele land Kanaän is hem beloofd, maar in werkelijkheid bezit hij helemaal geen onroerend goed. Je kunt je doden niet op het land van iemand anders begraven.

Hij moet dus een stuk grond kopen, en dat doet hij. Het hele hoofdstuk gaat over de transactie waarmee hij dat stuk grond koopt. Het hoofdstuk doet zelfs denken aan een juridisch document en is waarschijnlijk overgenomen uit een juridisch document van de Hethieten. Het stuk grond dat hij koopt, de grot van Machpela, is de plaats waar hij Sarah begroef. Later werd hij daar zelf ook begraven. Dat gold ook voor Isaak en Rebekka, en voor Jakob en Lea. Het is heel goed mogelijk dat Jozef daar uiteindelijk ook werd begraven.

De plaats van die grot is nog altijd bekend. Er staat nu een islamitische moskee, maar het is het enige stuk grond dat Abram tijdens zijn leven ooit heeft bezeten in het land dat hem was beloofd. Hij stierf dus in het geloof dat God het land zou geven dat hij zelf nooit werkelijk in bezit heeft gehad, maar zijn latere nakomelingen wel.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Genesis 21:1-7
- Hebreëën 11:11
- Genesis 21:8-9
- Genesis 21:10
- Genesis 21:12
- Galaten 4:22
- Galaten 4:24
- Galaten 4:25
- Hebreëën 12:23
- Jesaja 54:1
- Galaten 4:28
- Galaten 4:29
- Galaten 4:30
- Galaten 4:31
- Genesis 21:13
- Genesis 21:15-17
- Genesis 21:18
- Genesis 21:19-20
- Genesis 21:21
- Genesis 21:22-23
- Genesis 21:26
- Genesis 21:29
- Genesis 21:30
- Genesis 21:33
- Genesis 22:1
- Spreuken 17:3
- Genesis 22:2
- Genesis 22:5
- Hebreëën 11:17-18
- Hebreëën 11:19
- Genesis 22:6
- Genesis 22:7
- Genesis 22:8
- Genesis 22:14
- Genesis 22:9

- Genesis 22:10-13
- Mattheüs 10:37
- Genesis 22:12
- Genesis 22:16-17
- Genesis 22:17-19
- Genesis 22:20
- Genesis 22:21-22
- Genesis 22:24

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.